

Ahıska Türkleri

Dr. Behçet DEDE

Ahıska bölgesi, bugünkü Gürcistan'ın sınırları içerisinde Türkiye sınırına komşu bir bölgedir. Bu bölgede yaşayan insanlar, tarihî yurtlarından 1944 tarihinde Stalin'in bir emriyle sürgün edildiler. Altmış beş yıldır yurtlarından uzakta sürgün hayatı yaşamaktadırlar.

1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra imzalanan 2 Eylül 1829 tarihli Edirne Anlaşmasıyla Ahıska, Ahılkelek ve Kuban ırmağından Çürüksu'ya kadar olan bölgeler Çarlık Rusya'sına veriliyor. Yüzyıllardan beri Türk yurdu olan bu bölgelere Osmanlı sınırları içerisinde Kars, Erzurum, Doğubayazıt ve daha başka yerlerdeki 90 bin Ermeni götürülerek yerleştiriliyor.¹

Ahıska'da yaşayan Türkler, büyük Türklük çınarının Kıpçak dalına mensuptur. Bir gazetede ifade edildiği gibi Anadolu'dan Gürcistan'a gönderilmiş değiller.² Tarihî kaynakların verdiği bilgiye göre "Ahıska Türkleri" olarak anılan bu Türkler, "Ahıska ve çevresi, Kıpçak Türklerinin hem milattan önce, hem de milattan sonraki asırlarda gelip yerleştikleri, şehirler kurdukları eski bir Türk yurdu"dur."³ Ahıska Türkleri için birtakım adlar zikredilse de onlar özbeöz Müslüman Türktür. Lütfen bilir bilmez, kaynaklara bakmadan bu mazlum insanlar üzerine şüphe yaratmayalım.

Tarihî yurtlarından bir gecede toplanarak yük ve hayvan vagonlarına doldurulup Orta Asya bozkırlarına adeta ot tohumu gibi serpilmiş insanlar, özellikle Özbekistan, Kırgızistan ve Kazakistan gibi Türk ülkelerine dağıtıldılar. Gerek sürgün sırasında gerekse gittikleri bölgelerde açlık, hastalık, yoksulluk ve ağır iş kollarında çalışma mecburiyeti içerisinde yaşamaya devam ettiler. Biz bu insanlara mutlaka sahip çıkmalıyız.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla, işgal ettikleri bölgelerin üzerinden zulüm perdesinin kalktı. Bunun üzerine Ahıska ve Kırım Türklerinin yurtlarına dönme istekleri gündeme geldi. Gerek Kırım Tartarları ve gerekse Ahıska Türkleri gösterdikleri bütün çabalara rağmen olumlu bir sonuç alamadılar. Kırım Türklerinin kısmen de olsa kendi yurtlarına dönmelerine rağmen Ahıska Türkleri halen 13-14 ülkede ve 265 bölgede zor şartlarda ve dağılmış vaziyette yaşamaktadırlar. Nüfusları 350-400 bini bulan Ahıska Türklerinden 20-30 bin kadarı son yıllarda Türkiye'ye gelmiş bulunuyor. Fakat pek çoğunun oturma izni yok, çalıştıkları iş yerlerinde sigortasız çalıştırılmaktadırlar.

Ahıska Türkleri, öz yurtlarına, ata dede topraklarına dönmek için mücadele vermektedirler. Ancak Gürcistan hükümeti, bu halkın dönmesine mani olmakta, Avrupa Konseyi sürecinde çıkardığı kanunu sağlıklı şekilde çalıştırmamaktadır. Ahıskalılar, yaşadıkları ülkelerde de bazen haksızlığa ve şiddete maruz kalmaktadırlar.

Bugün başta Gürcistan olmak üzere Kafkasya bölgesi ABD ile Rusya'nın savaş alanı haline gelmiştir. Bölgedeki gerginlik adı geçen ülkelerin gündemine Ahıska konusunu taşımaya imkân vermemektedir. Ahıskalıların bölgeden sürgün edilmeleriyle, onların malları yağmalanmış, ev ve topraklarının bir kısmı da Gürcü ve Ermenilere verilmişti. Bilhassa Ahılkelek bölgesi tamamen Ermeni toprağı haline gelmiş durumdadır. Fakat Adigön bölgesi hâlâ tenhadır.

Uluslararası kuruluşların dikkatini Ahıskalıların öz yurtlarına dönmelerine çekmek için çok büyük diplomatik çabanın gösterilmesi gerekiyor. Bu çabayı da başta Türkiye devleti, hükümeti sağlam ve uzun vadeli bir plân çerçevesinde çalışarak göstermesi gerekiyor. Arkasından bütün uluslararası kuruluşların konuya sahip çıkmaları sağlanmalıdır. Bunu da yine Türk hükümeti yapacaktır.

Bütün bunların yanında tüm Ahıskalıların tek tek, nerde olurlarsa olsunlar öz yurtlarına dönmeleri için uluslararası kuruluşlara müracaat etmeleri gerekmektedir. Allah bu insanlara sabır, tahammül ve birlik, beraberlik nasip etsin... ■

- 1 Dr. Fahri Valehoğlu, 1828-1829 Türk- Rus Savaşları ve Acı Sonuçları, Bizim Ahıska dergisi, Sayı 10, Bahar 2008.
- 2 Halil İbrahim Can, Ahıskalıların Yurtlarına Dönüşü, Yeni Asya gazetesi, 27 Ağustos 2008, Çarşamba, s. 8.
- 3 Yunus Zeyrek, Ahıska Bölgesi ve Ahıska Türkleri, Ankara 2001, s. 13.

